

Dones Lluitadores: La primera vaga de dones catalanes

Fitxa Tècnica

Títol de l'Activitat: La primera vaga de dones catalanes: Les transbordadores de taronges de Cervera

Descripció: Aquesta activitat pedagògica pretén visibilitzar una de les lluites que van protagonitzar dones treballadores. Se centra en la primera vaga de dones catalanes, la de les transbordadores de taronges a Cervera de la Marenda, a principis del segle XX. A través d'una sèrie de documents, l'alumnat explorarà el context històric, geogràfic i social que va portar a aquesta vaga, així com les repercussions que va tenir en el moviment sindical i en el reconeixement del treball femení.

Durada Estimada: 2-3 hores

Nivell Educatiu: 2n cicle d'ESO i Batxillerat

Objectius d'Aprenentatge:

- Comprendre el context històric i geogràfic de Cervera i Portbou en el marc de les transformacions econòmiques i laborals de la Catalunya de principis del segle XX.
- Reconèixer el paper de les dones en el moviment obrer i en les lluites sindicals.
- Reflexionar sobre la importància de la solidaritat i l'organització col·lectiva en la consecució de drets laborals.
- Desenvolupar habilitats de recerca, anàlisi de documents històrics i reflexió crítica.

Activitat

Enllaç a l'activitat en pdf

Al llarg del segle XIX i inicis del XX, les dones catalanes van anar prenent protagonisme dins del moviment obrer. Gràcies a la seva fermesa, a la Segona República (1931-1936) van arribar a conquerir majors drets i presència pública, i durant la Guerra Civil l'anarcosindicalista catalana Federica Montseny fou ministra.

D'entre les que van fer possible aquell procés, ens centrarem en la primera vaga protagonitzada exclusivament per dones catalanes.

LA PRIMERA VAGA DE DONES CATALANES: LES TRANSBORDADORES DE TARONGES DE CERVERA

Document 1: En groc la línia que marca la frontera amb la part de Catalunya cedida per la monarquia hispànica a França, coneguda com a Catalunya Nord, a causa del Tractat dels Pirineus

(1659) i la Conferència de Ceret (1660).

Imatge revista Sàpiens

Document 2: Mapa de l'actualitat on s'observen les ciutats de Cervera, Portbou i la frontera.

Document 3:

Cervera, així com el poble veí, Portbou, va aparèixer del no res als anys 1860, en un tros de costa abans gairebé inaccessible i despoblada, per dues raons: la presència de la frontera i la diferència d'amplada de les vies de tren espanyola i francesa. A l'hora de fer la junció entre els ferrocarrils francesos i espanyols, aquests dos factors van obligar a crear dues estacions internacionals que funcionarien en paral·lel per organitzar la correspondència dels passatgers i, sobretot, el transbordament de les mercaderies que travessarien la frontera tant en un sentit com en l'altre.

Memòria de la vaga de dones que transbordaven taronges a Cervera de la Marenda, article publicat

al setmanari *La Directa* el 30/07/2019.

- 1) Per quins acords s'incorporà el nord de Catalunya a França? Per què es fan aquests acords?
- 2) A quina banda de la frontera es troba Cervera des d'aquells tractats? I Portbou?
- 3) Quin va ser el motiu de l'aparició de les localitats de Cervera i Portbou a la segona meitat del segle XIX?

Document 4:

(...) arribaven a Cervera molts cítrics. La particularitat és que el seu transbordament era una tasca exclusivament femenina. Els trens espanyols carregats de taronges s'aturaven a Cervera, es col·locaven al costat de trens francesos i equips de dones portaven les taronges d'un vagó a l'altre passant damunt d'una pasarel·la, carregant-les dins de banastes, uns cistells amb dues nanses verticals. Eren contractades al jornal (...) Són aquestes dones, que van protagonitzar les vagues de 1906 (...)

La primera vaga de les transbordadores va ser, com moltes altres en aquell moment, per reclamar un augment de sou (...) el 25 de febrer una "comissió de vaga" va demanar als transitaris un augment de 25 cèntims (cobraven 1 franc per tona transbordada) que els havien promès feia tres anys. El 26 de febrer, de les 190 transbordadores que estaven ocupades al transport en aquell moment, només 15 van anar a treballar. Era un període de moltes arribades de taronges, els transitaris s'exposaven a un col·lapse de l'estació i van acceptar les condicions. Aquella victòria va mostrar a les dones la força de la solidaritat i el mes següent van crear un sindicat professional, que es coneixeria popularment com "el sindicat roig".

*Memòria de la vaga de dones que transbordaven taronges a Cervera de la Marenda, article publicat al setmanari *La Directa* el 30/07/2019.*

Document 5: Fotografia de dones en vaga tallant les vies del tren a l'estació de Cervera. Imatge d'Arxiu.

Imatge d'Arxiu de La Directa publicat el 30/8/19

4) Descriu amb les teves paraules quina feina feien les dones a l'estació de tren de Cervera. Què significa, que treballaven *a jornal*?

5) El text parla del sou de les transbordadores i explica que cobraven un franc. Fins quan va ser vigent, aquesta moneda? A quin país pertanyia? Per quina moneda va ser reemplaçada?

6) Completa aquesta taula sobre la vaga que van protagonitzar.

Data i lloc	Quina era la seva demanda?	Com es desenvolupà la vaga?	La van guanyar?	Què passà posteriorment?
-------------	----------------------------	-----------------------------	-----------------	--------------------------

7) Creus que el moment escollit per a fer la vaga va ser casualitat, o hi va haver una intencionalitat al darrera? Raona la teva resposta.

8) Quan les dones van descobrir la força que tenien organitzades van crear un sindicat. Com es va dir, el sindicat? Saps què és, un sindicat? Si ho desconeixes, fes una cerca i desenvolupa-ho.

9) Creus que la lluita sindicalista és una bona eina per aconseguir drets i millorar la vida de la classe treballadora? En coneixes alguna? Documenta't.